

**T.C. İSTANBUL TİCARET
ÜNİVERSİTESİ**

**DIŞ TİCARET ENSTİTÜSÜ
WORKING PAPER SERIES**

Tartışma Metinleri

WPS NO/ 111 / 2017-06

SURİYELİ SIĞINMACILARIN TÜRKİYE'DEKİ HUKUKİ DURUMU

Özgür ATAŞ*

* ozgur.atas@hotmail.com İstanbul Ticaret Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi

Özet

Suriye’de 2011 yılı bahar aylarında hükümeti protesto amaçlı başlayan gösteriler kısa bir süre sonra çatışmalara döndü. Bu çatışmaların büyümesi ile Suriye’de büyük bir iç savaşın yaşandığı görüldü. İç savaşın getirdiği güvenliksiz ortam, can ve mal güvenliğinin ortadan kalkması üzerine son zamanların en büyük göç dalgası Suriye’den başta komşu ülkeler olmak üzere Avrupa, Amerika ve dünyanın birçok ülkesine yayılmaktadır. Türkiye uyguladığı açık kapı politikası, coğrafi yakınlık, gelişmişlik ve ortak tarih gibi gerekçeler ile göç hareketliğinin en yoğun yaşandığı ülkedir. Bu makalenin amacı Suriye’de yaşanan iç savaştan dolayı can ve mal güvenliği olmayan Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşlarının, Türkiye’deki hukuki statülerini literatür taraması yaparak tespit etmektir.

Anahtar kelimeler; Suriyeli sığınmacılar, şartlı mülteci, misafir, geçici koruma

Abstract

Demonstrations with the aim of protesting the Syrian government in spring 2011 promptly turned into a clash. This clash has culminated in a civil war involving all of Syria. Hence, the insecure circumstances in Syria has spread to the neighboring countries, Europe and the United States. As a result of similar cultural backgrounds and history, Turkey implemented an open door policy to the refugees. Thus, Turkey hosts the biggest part of immigrants. By reviewing the literature, this paper aims to observe the legal status of Syrian Arab Republic in the Republic of Turkey.

Keywords: Syrian asylum-seekers, guest, conditional refugee, temporary protection

Giriş

Göç yazını, göç olgusunu bağlamı, koşulları ve sebepleri göz önüne alarak kategorilendirmektedir. En genel katagorilendirme, gönüllü göçmenler ve gönüllü olmayan göçmenler olarak ikiye ayrılır. Gönüllü göçmenler ile daha iyi yaşam koşulları sebebiyle kendi iradesi ile göç eden göçmenler tarif edilmektedir. Gönüllü olmayan göçmenleri ise siyasi mülteciler, sürgün edilenler ve sığınmacılar gibi zorunlu göç mağdurları temsil etmektedir. Suriyeli sığınmacılarda, ülkelerinde yaşanan iç savaştan dolayı can ve mal güvenliğinin sağlanamaması, yoksulluk, sağlık hizmetlerine ulaşamama ve çatışma ortamından dolayı zorunlu göç katagorisinde incelemekteyiz.

Çalışmada, Türkiye’de sayıları 3.2 milyondan fazla olan Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşlarının, zorunlu olarak göç ettikleri Türkiye’deki hukuki statülerinin ne olduğu incelenecektir. Bu incelemenin önemi yaklaşık 6 yıldır Türkiye’de yaşayan ve hala süren savaştan dolayı ne kadar daha kalacakları belli olmayan sığınmacıların hukuki durumlarını tespit etmesidir. Hukuki durumlarının tespiti sığınmacıların Türkiye’de yaşadıkları süre içinde hangi haklardan yararlanacakları noktasında kendilerine yardımcı olacaktır.

Bu araştırma 2011 yılı Nisan ayından bu yana Suriye’den Türkiye’ye göç eden sığınmacıları kapsamaktadır. Türkiye’ye 2011 yılından sonra sadece Suriye’den sığınmacılar gelmemiştir. Başta Irak, İran, Afganistan, Pakistan olmak üzere bir çok Asya ve Afrika ülkelerinden de sığınmacılar ve göçmenler gelmektedir (Erdoğan, 2017). Ancak nüfus olarak en yoğun sığınmacı grubu Suriye’den gelenlerdir. Bu makalede ulusal ve uluslararası literatürdeki göç, sığınmacı, mülteci ve geçici koruma kavramlarını irdeleyeceğiz. Geçici koruma kapsamında Suriyelilerin durumunu tespit etmeye çalışacağız ve temel hakları hakkında bilgilerip sonuç bölümü ile makalemizi sonlandırmaya çalışacağız.

1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesi’ne göre tanımlanan *mülteci* kavramına Türkiye “*coğrafi çekince*” koyarak sadece Avrupa dışından gelenleri mülteci olarak kabul etmeyeceğini belirtmiştir. Bu sebepten dolayı Avrupa dışından gelen Iraklı, Suriyeli, Afganistanlı ve diğer sığınmacılar Türkiye’de *mülteci* olarak kabul edilmemektedir (Deniz, Ekinci, & Hülür, 2016).

Bu çalışmada literatür taraması yaparak Suriye’den gelen sığınmacıların hukuki statülerini ve bu statüden dolayı sahip olduğu hakları incelenecektir. Bu literatür taraması, göç yazını, Suriyeli sığınmacılar ile ilgili yapılmış saha çalışmaları, nitel ve nicel çalışmaları içermektedir. Bu yayınların karşılaştırmalı analizi yapılarak makale hazırlanmıştır.

ULUSAL VE ULUSLARARASI LİTERATÜRDE GÖÇ MÜLTECİ VE GEÇİCİ KORUMA KAVRAMLARI

İnsanlık tarihi boyunca göç olgusu süregelmiş, göçün ana nedenlerini ise ekonomik sebepler oluşturmuştur. Geçim kaynakları hayvancılık olan bazı toplumlar göçebe hayatı yaşamakta idiler. Tarihte göçleri tetikleyen diğer önemli bir etkenler ise dini baskılardan dolayı hicret, ekonomik sıkıntılardan dolayı kentleşme ve savaşlardan dolayı zorunlu göçler olagelmıştır. Göç genelde ekonomik nedenlere dayanan bireysel veya toplumsal hareketler olarak görünse de günümüzde sömürgeci ve kapitalist dünyasında muhtevasını değiştirmiştir.

Göçün nedenleri ve sonuçları farklı sınıflandırmalara konu olsa da, sebepleri benzer özellikler taşımaktadır. Bu sebepler ülkeler arası çatışmalar, baskıcı rejimler, doğal afetler olarak sayılabilir. Uluslararası Göç Örgütü'nün rakamlarına göre 2013 yılında Dünya'da yaklaşık 214 milyon göçmen nüfusun olduğu kaydedilmiştir. Bu insanlar çoğunlukla Dünya'nın güney ve doğu ülkelerinden gelmiştir. Göçlerine sebep olan sorunlar ise alt yapı eksikliği ile ilişkilendirilmiştir. Bunlar, kaynak ülkenin eğitim ve sağlık alanındaki yetersizliği, özelleştirme, sağlıksız kentleşme ve nüfusun önemli bir kısmının şehir kültüründe ötekileşmesi, uluslararası şirketlerin ucuz işgücü amacıyla sermayenin farklı bölgelere taşınması ve yerel sermayenin buna karşı direnememesi gibi nedenlerden kaynaklanmaktadır (Düzkaaya, 2016 s. 5).

1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi'ne göre *mülteci* kavramı; ırkı, dini, milliyeti, sosyal bir gruba bağlılığı veya siyasi tutumu ve düşünceleri sebebiyle şiddete ve insan onuruna yakışmayacak muamelelere uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğundan vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korunmasından yararlanamayan, bu korkudan dolayı faydalanmak istemeyen kişiyi ifade eder. Eğer yaşadığı ülkeye tabiiyeti yoksa da aynı gerekçelerden dolayı dönmek istemeyen ve o ülkenin korumasını istemeyen kişiyi ifade eder (Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme, 2017).

Sözü edilen zulmün, zulme uğrama potansiyeline dair şartların ve ülkesinin korunmasından yararlanamamanın, ülkesinden kaçan Suriyeliler için fazlasıyla geçerli olduğu söylenebilir. Ancak burada Suriyelileri mülteci statüsüne uymasını engelleyen bir ayrıntı vardır. Türkiye bu sözleşmede “coğrafi çekince” koymuştur ve Avrupa dışından gelenlere “mülteci” statüsü vermemektedir (Deniz, Ekinci, & Hülür, 2016, s. 22).

YUKK 61. Maddesine göre; “Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylarda; ırkı, tabiiyeti, dini, belli bir toplumsal gruba tabiiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağı korkusundan vatandaşı olduğu ülkenin korunmasından yararlanamayan ya da söz konusu

korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancı veya bu tür olaylardan dolayı önceden yaşadığı ikamet ettiği ülkesinin dışında bulunan, oraya geri gidemeyen veya söz konusu korku sebebiyle gitmek istemeyen şahıs” olarak tanımlar (Koç, Görücü, Akbıyık, 2015 s. 66). Türkiye uluslararası anlaşmalarda koyduğu çekince ile sadece Avrupa ülkelerinden gelen sığınmacıları mülteci olarak kabul etmektedir.

Çifte vatandaşlığı olan kişiler “vatandaşı olduğu ülke” ifadesi her iki ülke içinde geçerlidir. Kişi bu iki ülkenin korumasından inandırıcı gerekçeler göstermeksizin üçüncü bir ülkenin korunmasından yararlanamaz.

Belirtilen şartları taşıyan mülteciler, ülkelerindeki savaş koşulları bitip güvenli bir ortam sağlandığı zaman veya şayet vatandaşlığı düşmüş ise tekrar vatandaşlığını kazanırsa veya başka bir ülke vatandaşlığını kazanırsa veya kendi arzusu ile can güvenliği ve zulm korkusu sebebiyle terk ettiği ülkesine geri dönerse mülteci olmasına sebebiyet veren durumlar ortadan kalkmış ve vatandaşı olduğu ülkenin korunmasından faydalanabilecek duruma gelmiş ise artık mülteci statüsünden çıkmıştır, ancak önceden yaşadığı vatandaşı olduğu ülkeye geri dönmesi halinde önceden geçerli olan sebepleri belirten mülteciler bu haklarını sürdürebilir.Yine ikamet ettiği ülkenin yetkili makamlarınca o ülke vatandaşlığına sahip olanların sahip buldukları hak ve yükümlülüklerle sahip sayılan bir kişi korunma talep ettiği durumlar ortadan kalksa dahi geri gönderme işlemi uygulanmayacaktır.

Cenevre sözleşmesinin mültecilere verdiği haklara, savaş suçu, insanlığa karşı suç ve barışa karşı suç işlediği hakkında ciddi deliller bulunan kişiler yararlanamaz. Bahsi geçen suç kavramları için Birleşmiş Milletler yorumu geçerlidir (Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme, 2017, s. 3).

Her *mülteci*, bulunduğu ülkenin yasalarına, yönetmeliklerine ve kamu düzeni için alınan önlemlere uyma zorunluluğu bulunmaktadır. Taraf devletler, bu sözleşmenin hükümlerini *mültecilere* din, dil, ırk farkı gözetmeksizin uygulamalıdır. Kendi ülke vatandaşlarının dini inançlarını uygun ibadet etme imkanı ve hürriyetini, çocuklarına dini eğitim verme imkanlarının aynısını mültecilere uygulamak ile yükümlüdürler. Bu anlaşmaya taraf olan ülkelere *mültecilere* daha iyi haklar vermedikleri sürece minimum yabancılara tanıdıkları hakkı *mültecilerde* tanırlar. Taraf olan devletler ülkelerinde 3 yıl ikamet eden mülteciler kanuni mütakabiliyet şartından muaf olurlar. Taraf devletler bu sözleşmeye dahil olduktan sonra mültecilerin haklarını kendilerine tanımları gerekmektedir (Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme, 2017, s. 5).

Mültecilerin sahip olduğu haklarda genel bir kanı oluşturmak için Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme’den bazı maddeleri yukarıda yazmış bulunmaktayız. Bilindiği

üzere Türkiye sadece Avrupa ülkelerinden gelen sığınmacıları mülteci olarak kabul edebiliyor, bunun sebebi ise bu sözleşme ve bundan sonra ki mülteciler ile ilgili yapılan uluslararası antlaşmalarda coğrafi çekince koymasından kaynaklanmaktadır (Karadeniz, 2016, s. 51). Bu coğrafi çekince Türkiye'ye Avrupa harici bölgelerden gelen sığınmacıların mülteci haklarına ulaşmasını engellemektedir. Bu engel sebebi ile özellikle barınma, istihdam ve eğitim haklarına ulaşmakta zorluklar çekmektedirler. Bu haklara ulaşamıyor olmak sığınmacıların kötü şartlar altında barınmasına, ucuz işgücü olarak çalıştırılmasına ve eğitimsiz bir nesilin yetişmesine sebebiyet vermektedir (MAZLUMDER İstanbul Şubesi, 2013, s. 14). Hükümet bu sıkıntıları aşmak adına “Geçici Koruma” gibi yasalar ile şartları olgunlaştırmaya çalışmaktadır (Kavucu, 2016, s. 23), ancak bu “*Mülteci Hakları*” kadar kapsamlı bir yasa olmadığı için mağduriyetler yaşanmasına devam etmektedir.

Devlet yetkilileri bu durum ile ilgili çözüm bulma adına “Vatandaşlık” verilmesi hakkında konuşmalar yapmaktadır (Milliyet, 2017). Bu durum ise Türkiye vatandaşları tarafından olumlu karşılanmadığı yapılan araştırmalar da dikkat çekmektedir (Erdoğan, 2014, s. 33). Bununla birlikte Suriyeli sığınmacılar ile yapılan görüşmelerde, sığınmacıların ülkelerinde savaş bittikten sonra geri dönmek istediklerini belirtmektedirler (Deniz, Ekinci, & Hülür, 2016).

Mültecilerin hukuki durumuna dair sözleşmede, mültecinin bu statüyü almasını gerektiren durumların kalkması durumunda, mültecilik statüsü kalkar ve ülkelere dönmelerini engelleyecek bir durum yok ise ülkelere dönerler (Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme, 2017). Ancak vatandaşlık almaları durumunda hukuki olarak savaş bitmiş olsa dahi ülkelere dönmelerini gerektirecek bir durum söz konusu değildir.

2013 yılının Nisan ayında, meclis tarafından kabul edilen “*Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu*” (Erdoğan, 2015 s. 50), Türkiye'deki göç yönetim sistemini uluslararası ve Avrupa standartlarına uygun hale getirmek için atılan önemli bir adım olmuş; bu bağlamda Suriyelilere Türkiye'de *sığınma* ortamı hazırlanmasının yönetişimi bir açıdan daha da kurumsallaştırmıştır. Her ne kadar bu yasanın ortaya çıkışının Suriyelilerin göçü ile bir ilgisi olmasa da -bütünüyle Türkiye'nin ilgili yasal ve idari düzenlemelerinin, AB üyelik şartları ile uyumlu hale getirme çabalarından kaynaklanıyor olsa da- Suriyeli sığınmacılar konusu yasanın çıkış sürecini daha da kolaylaştırmıştır (İçduygu, 2017 s.29).

Türkiye'nin izlediği liberal politikalar ve sığınmacılara sağladığı göreceli “çok iyi” kamp koşulları Suriyelilerin temel ihtiyaçlarını önceleri karşılamış (Erdoğan, 2015, s. 35) olsa da, özellikle kamp dışında kentlerde yaşamaya başlayan sığınmacılar ile ilgili sorunlar sayılarının

her sene katlanarak artmasıyla daha da ön plana çıkmıştır. Başlangıçta Türkiye’de “geçici ve kısa” bir süre geçirecekleri düşünülen Suriyelilere yönelik “*misafir*” söylemi sığınmacılara çok kısıtlı haklar verdiğiinden, kalma süreleri uzamasıyla onlara yönelik hakları genişleten “*Geçici Koruma Yönetmeliği*” ile Suriyeli sığınmacılara *Geçici Koruma (GK)* statüsü verilmiştir (İçduygu, 2017,s. 29).

GK yönetmeliği, olağanüstü durumlarda, kitlesel göçlerden dolayı, bireysel uluslararası koruma başvuruları alınmadığından, bu kriz halinin çözülmesi için Bakanlar kurulu tarafından çalıştırılan bir mekanizmadır. Bakanlar kurulu kararı ile Suriye’den kitlesel sığınma taleplerini geçici koruma ile temel haklardan yararlandırma maksadı ile tasarlanmış acil ve geçici koruma tedbiridir. Bu tedbirlerin uluslararası hukuka dayalı üç temel ilkesi vardır. Bu ilkeler, din, mezhep ve etnik köken ayrımı gözetmeksizin açık kapı politikası, geri göndermeme ilkesi ve temel ihtiyaçları karşılama, ilkeleridir (Göç İdaresi, 2015 s. 85).

Bu yönetmelik kapsamında ülkedeki sığınmacılara temel hakları olan sağlık, eğitim, iş piyasasına erişim, sosyal yardım ve hizmetler, tercümanlık gibi hizmetler sağlanmaktadır. Bu yönetmelik, Türkiye’de bulunan Suriyelilerin bağlı oldukları geçici koruma statüsüne bir düzenleme getirmekte, Suriyeli mültecilerin yasal statüleri, hakları ve alacakları sosyal yardımları netleştirmektedir (Koç,Görücü, Akbıyık, 2015 s. 78).

Geçici Korumaya ilişkin yönetmelik 22 Ekim 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Erdoğan, 2015, s. 54). 6458 sayılı Kanun 91. Maddesi ile düzenlenen ve ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulma amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara sağlanan düzenlemeyi içerir.

Türkiye uluslararası hukuktan kaynaklanan sorumlulukları çerçevesinde Suriyelilere geçici koruma statüsü vermekte onların temel hizmetlere erişimlerini sağlamakta ve geri gönderilmekten korumaktadır. Suriye’de yaşanan iç savaştan dolayı 2011 baharından beri ülkemize kitlesel göçler son dönemde kısıtlamalar getirilmiş olmakla beraber devam etmektedir. 2015 yılı içerisinde 984.263 Suriyeli yabancı kayıtlara alınmıştır. 2015 yılında Türkiye’de geçici koruma altına alınan Suriyeli sayısı 2.503.549 olmuştur (Göç İdaresi 2015 s. 85).

1951 Tarihli Mültecilerin Hukuki Durumu Hakkında Sözleşme ile Mültecilerin hukuki durumuna bir düzenleme getirilmiştir. Bu antlaşmaya taraf olan Türkiye coğrafi bir kısıtlama getirerek sadece Avrupa'dan gelen insanları mülteci olarak kabul edeceği şartıyla imzalamıştır. Cenevre sözleşmesinde Avrupa dışından gelen diye belirtilmesi sebebiyle Türkiye’ye Avrupa dışından gelen insanlara mülteci statüsü verilmediğinden, kendi

lkelerinde zulüm göreceği korkusu ve kendi ülkelerine dönmek istememelerinden yasadışı yollar ile burada kalmaktadırlar (Güneş, 2015 s. 3).

Sığınma hakkı, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 14. Maddesinde herkesin zulüm karşısında sığınma hakkı vardır ifadesiyle en temel hak olarak belirtilmiştir(Koç, Görücü, Akbıyık, 2015, s. 69). Türkiye'deki Suriyeli mültecilerin 2011 yılından beri çektikleri en büyük sıkıntılarını hukuki statülerinin belli olmaması. Türkiye Cenevre sözleşmesinde belirttiği coğrafi çekince sebebiyle sadece Avrupa dışından gelen sığınmacıları "mülteci" olarak kabul etmiyor. 2014'te çıkarılan Geçici Koruma Yönetmeliği ile kısıtlı bir hukuki statü kazandılar ise de bu statü kamp dışında yaşayan yaklaşık 2 milyon sığınmacıya istihdam, barınma ve temel gıda hakkı sağlanamıyor (Kahraman, 2016 s. 2). Hukuken çalışma izni alamayan sığınmacılar-hukuken böyle bir hakları olsa dahi Türkiye'deki enformel piyasayı göz önünde buldurmak gerekir- kayıt dışı yani güvencesiz ve Türkiye vatandaşlarından daha ucuz istihdam olunduğu görülmektedir. Bu durumun işsiz ve işleri tehlikeye giren vatandaşların, sığınmacıların ucuz iş gücü olması sebebiyle kendilerinin işsiz kalmasına sebebiyet verdiğini düşünmesine neden olmakta ve Suriyeli sığınmacıların ekonomiye entegrasyonunu engellemektedir (Orhan, Gündoğar, 2015 s. 17). Bu durum ÇSGB'nın çıkardığı GK sağlanan yabancıların çalışma izinlerine dair yönetmelik ile esneklik kazanmıştır (İçduygu, 2017, s. 30).

Bu yönetmelik ile geçici koruma statüsünden faydalananların altı aydır Türkiye'de ikamet etmiş olmaları koşulu ile tarım sektöründe çalışmalarına izin verilmekte, diğer iş kollarında ise oranlarının %10'u geçmemesi gerekmektedir. Çalışma izinlerini işverenleri e-devlet sistemi üzerinden gerçekteştirebilmektedir. Ancak bu yönetmelik çıktığından beri alınan çalışma izinleri 10.267'dir (31.10.2016) (Kaygısız, 2017, s. 3). Bu sayıda yaklaşık 3 milyon sığınmacının olduğu göz önünde buldurulsa bu sayının ne kadar düşük olduğu dikkat çekmektedir.

Sonuç

Suriyeli sığınmacıların Türkiye'deki hukuki statülerini incelemek için ilk başta ulusal ve uluslararası literatürde göç ve sığınmacılar üzerine kavramları inceledik. Bu kavramların oluşumunun temel yapı taşı olarak kabul edilen 1951 Mültecilerin Hukuki Statülerine yönelik Cenevre Sözleşmesini inceledik.

Türkiye bu sözleşmeye "coğrafi kısıtlama" şartı ile taraf olmuştur. Bu coğrafi kısıtlamadan dolayı sadece bu gerekçeler ile Avrupa'dan gelen kişileri mülteci kabul etmekte Avrupa dışından gelenleri ise üçüncü güvenli bir ülkeye gidene kadar kısıtlı bir süre misafir etmektedir.

2013 yılının Nisan ayında, meclis tarafından kabul edilen YUKK ile Türkiye'deki Suriyeliler GK statüsüne alınmıştır. Türkiye'deki göç yönetim sistemini uluslararası ve Avrupa standartlarına uygun hale getirmek için atılan önemli bir adım olmuş; bu bağlamda Suriyelilere Türkiye'de sığınma ortamı hazırlanmasının yönetişimi bir açıdan daha da kurumsallaştırmıştır. Her ne kadar bu yasanın ortaya çıkışının Suriyelilerin hareketi ile bir ilgisi olmasa da -bütünüyle Türkiye'nin ilgili yasal ve idari düzenlemelerinin, AB üyelik şartları ile uyumlu hale getirme çabalarından kaynaklanıyor olsa da- Suriyeli sığınmacılar konusu yasanın çıkış sürecini daha da kolaylaştırmıştır (İçduygu, 2017).

Suriyeliler bu yasa ile temel hakları olan sağlık, eğitim, iş piyasasına erişim, sosyal yardım ve hizmetler, tercümanlık gibi hizmetler sağlanmaktadır. Bu yönetmelik, Türkiye'de bulunan Suriyelilerin bağlı oldukları geçici koruma statüsüne bir düzenleme getirmektedir. Suriyeli mültecilerin yasal statüleri, hakları ve alacakları sosyal yardımları netleştirmektedir.

Türkiye'nin coğrafi kısıtlamayı kaldırması ile Suriyeli sığınmacılar mülteci statüsündeki haklarına kavuşabilirler. Bu hak kendilerini güvende hissetmelerine ve Türkiye'ye entegre olmalarına yardımcı olacaktır.

Kaynakça

- Deniz, A. Ç., Ekinci, Y., & Hülür, A. B. (2016). Bizim Müstakbel Hep Harap Oldu, Suriyeli sığınmacıların Gündelik Hayatı Antep- Kilis Çevresi. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Erdoğan, M. M. (2014). Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum Araştırması. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi.
- Erdoğan, M. M. (2015). Türkiye'deki Suriyeliler Toplumsal Kabul ve Uyum. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Erdoğan, M. M. (2017). Kopuş'tan Uyum'a Kent Mültecileri, Suriyeli Mülteciler ve Belediyelerin Süreç Yönetimi; İstanbul Örneği. İstanbul: Marmara Belediyeler Birliği.
- İçduygu, A. (2017). Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar:"Siyasallaşan" bir sürecin analizi. Toplum ve Bilim, 29.
- Karadeniz, M. (2016). Kilis'te Yaşayan Suriyeli Sığınmacıların İl Ekonomisine Etkisi. Kilis: T.C. Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı .
- Kavucu, M. (2016). Suriyeli sığınmacıların Gaziantep Yerel Basınında Temsili. Gaziantep: T.C. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim ve Toplumsal Dönüşüm Anabilim Dalı.
- Kaygısız, İ. (2017). Birleşik Metal İşleri Sendikası Araştırması. Suriyeli Mülteciler ve Suriyelilerin Entegrasyonu Üzerine Bölgesel Çalıştay Proğamı (s. 3). İstanbul: Glabol Labor University Alumni Network in Turkey.
- MAZLUMDER İstanbul Şubesi. (2013). Türkiye'de Suriyeli Mülteciler, İstanbul Örneği, Tespitler, İhtiyaçlar ve Öneriler. İstanbul: MAZLUMDER-İstanbul Şubesi.
- Milliyet. (2017, 3 22). Milliyet Gazetesi. Milliyet.com.tr: <http://www.milliyet.com.tr/-vatandaslik-imkani-verecegiz--siyaset-2272460/> adresinden alındı
- Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme. (2017, 3 21). Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme. Danistay.gov.tr: http://www.danistay.gov.tr/upload/multecilerin_hukuki_durumuna_dair_sozlesme.pdf adresinden alındı